

ΚΕΙΜΕΝΟ ΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ
ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ & ΤΗΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗΣ (ΔΕΑ) ΣΤΗΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2027

ΕΥΔ Προγράμματος «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ»
Αλεξάνδρου Σούτσου 35, Τρίτολη

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Προοίμιο

Το παρόν αποτελεί το κείμενο βάσης για την Περιφερειακή Εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Πελοποννήσου καθώς και τη διενέργεια της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης για την περίοδο 2021-2027.

Το περιεχόμενο του κειμένου παρουσιάζει την Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης καθώς και την Περιφερειακή της Εξειδίκευση (ΠΕ-ΕΣΕΕ) για την Περιφέρεια Πελοποννήσου, την υφιστάμενη κατάσταση της Περιφέρειας Πελοποννήσου σε όρους παραγωγικότητας, έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας, το εγκεκριμένο Πρόγραμμα «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» 2021-2027 σε σχέση με την ΠΕ-ΕΣΕΕ καθώς και τη σχεδιαζόμενη Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) για την περίοδο 2021-2027.

Στόχος του κειμένου είναι να αποτελέσει τη βάση ενημέρωσης και διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς (φορείς τετραπλής έλικας) της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης προκειμένου να ενισχυθεί η ΔΕΑ.

Εισαγωγή

Η **Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027** εγκρίθηκε από τον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων (Απόφαση 66021/ΦΕΚ Β' 3359 - 30.06.2022) ύστερα από θετική εισήγηση του Συμβουλίου Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης χαρακτηρίζεται από τον προσδιορισμό στρατηγικών περιοχών παρέμβασης (προτεραιότητες), στις οποίες επικεντρώνονται οι επενδύσεις. Ο προσδιορισμός των προτεραιοτήτων βασίζεται τόσο στην ανάλυση των ισχυρών σημείων και των δυνατοτήτων της οικονομίας όσο και στη Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) στην οποία συμμετέχουν τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η ΔΕΑ είναι εξωστρεφής προσέγγιση, υιοθετεί μια ευρεία άποψη για την καινοτομία και υποστηρίζεται από αποτελεσματικούς μηχανισμούς παρακολούθησης.

Η πραγματοποιηθείσα ανάλυση κατά τον σχεδιασμό της νέας Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) οδήγησε στον προσδιορισμό οκτώ τομέων προτεραιότητας, στους οποίους η χώρα παρουσιάζει πλεονεκτήματα και στους οποίους θα μπορούσε να στηριχθεί η μετάβαση σε ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο. Οι τομείς αυτοί είναι οι εξής:

- Αγροδιατροφική Αλυσίδα
- Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα
- Ψηφιακές Τεχνολογίες
- Αειφόρος Ενέργεια
- Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία
- Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα
- Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία
- Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργικές Βιομηχανίες

Οι ανωτέρω οκτώ τομείς προτεραιότητας είναι παρόμοιοι με τους αντίστοιχους της περιόδου 2014- 2020.

Οι Περιφέρειες έχουν εξειδικεύσει τις προτεραιότητές τους στο πλαίσιο των ανωτέρω οκτώ τομέων με τις προτεραιότητες αυτές να αποτελούν και την αντίστοιχη περιφερειακή εξειδίκευση της ΕΣΕΕ.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι βασικοί τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Εξειδίκευσης της ΕΣΕΕ της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την περίοδο 2021-2027 οι οποίοι προέκυψαν ύστερα από σχετική ανάλυση της ΕΥΔ του Προγράμματος «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ».

Πίνακας 1 – Τομείς προτεραιότητας Περιφερειακής Εξειδίκευσης της ΕΣΕΕ για την Περιφέρεια Πελοποννήσου

ΕΞΥΠΝΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ	
ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2021-2027	
Αγροδιατροφική Αλυσίδα	
Τουρισμός – Πολιτισμός και Δημιουργική Βιομηχανία	
Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία	
Οριζόντιοι Υποστηρικτικοί Τομείς	
ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ 2021-2027	
Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών	
Ενέργεια	
Περιβάλλον	
Μεταφορές	
Εφοδιαστική Αλυσίδα	

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου σε όρους παραγωγικότητας, έρευνας και καινοτομίας

Σύμφωνα με την μελέτη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) (Regional Policy for Greece Post-2020 – Regional Profiles, 2020) η παραγωγική δομή της Περιφέρειας Πελοποννήσου περιλαμβάνει έναν ισχυρό **πρωτογενή τομέα** που εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό ΑΕΠ στη χώρα (2,2 φορές περισσότερο από τον εθνικό μέσο όρο και 5,8 φορές περισσότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο). Ωστόσο, η σχετική παραγωγικότητα του πρωτογενούς τομέα της περιοχής είναι αρκετά χαμηλότερη σε σύγκριση με εκείνη της βιομηχανίας και των υπηρεσιών, και έχει τις ασθενέστερες επιδόσεις σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο, αλλά είναι κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ (86% και 101% αντίστοιχα). Ο πρωτογενής τομέας βασίζεται στην ανάπτυξη του γεωργικού τομέα, παράγοντας κυρίως ελαιόλαδο, εσπεριδοειδή, λαχανικά, ελιές, καθώς και του κτηνοτροφικού τομέα που παράγει αυγά και γάλα.

Η Περιφέρεια διαθέτει έναν σημαντικό **δευτερογενή τομέα** που εμφανίζει υψηλό μερίδιο στο ΑΕΠ όπου κατέχει την τρίτη θέση στη χώρα και έχει την υψηλότερη σχετική παραγωγικότητα. Ωστόσο, η δυναμική παρουσία της βιομηχανίας οφείλεται στη βιομηχανική δραστηριότητα (κυρίως διυλιστήρια αργού πετρελαίου) της περιοχής της Κορίνθου και σε μικρή απόσταση από την Αθήνα, η οποία λειτουργεί ως «δορυφορική» δραστηριότητα της πρωτεύουσας της Αττικής. Σημαντικός είναι και ο ρόλος της μονάδας παραγωγής ενέργειας με βάση τον άνθρακα στη Μεγαλόπολη.

Όσον αφορά τον **τρίτογενή τομέα**, αυτός είναι ο μεγαλύτερος τομέας της περιοχής, αλλά το μερίδιό του στο ΑΕΠ είναι ένα από τα χαμηλότερα σε σχέση με τις υπόλοιπες ελληνικές

περιφέρειες. Η σχετική παραγωγικότητά του είναι ελαφρώς υψηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο και κατέχει την έκτη θέση στη χώρα.

Ο δείκτης Πηλίκιο Τοποθεσίας (LQ) ο οποίος μετρά την εξειδίκευση στην παραγωγή, δείχνει ότι η Πελοπόννησος έχει αναπτύξει μια ισχυρή εξειδίκευση (με $LQ > 1,25$) στη μεταποίηση και τη γεωργία με χαμηλότερη αλλά ακόμα ανιχνεύσιμη εξειδίκευση σε άλλες υπηρεσίες, κατασκευές και εξόρυξη, και ιδίως σε ΤΠΕ ($LQ=0,86,7$ η θέση στη χώρα).

Ο δείκτης Αποκαλυφθέν Συγκριτικό Πλεονέκτημα (RCA) είναι ένα μέτρο της τομεακής εξειδίκευσης που σχετίζεται με τις εξαγωγές. Σύμφωνα με αυτόν, η παραγωγική δομή της περιοχής οδηγεί σε μια δομή εξαγωγών με ισχυρές ή σημαντικές εξειδικεύσεις ($RCA > 1,25$) μόνο σε τομείς έντασης πόρων.

Περιφερειακές επιδόσεις και τρέχουσες τάσεις

Η Πελοπόννησος παράγει το 4,5% του Εθνικού ΑΕΠ και είναι η έβδομη μεγαλύτερη περιφερειακή οικονομία στην Ελλάδα. Το επίπεδο ανάπτυξής της, σε όρους κατά κεφαλήν ΑΕΠ, είναι σχετικά χαμηλό σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο (83%) και πολύ χαμηλό σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (55%). Τόσο το ΑΕΠ όσο και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ μειώθηκαν κατά την τελευταία δεκαετία κατά 2,7% και 2,6% αντίστοιχα, παρουσιάζοντας μία από τις μικρότερες μειώσεις στα επίπεδα πρόνοιας. Το επίπεδο παραγωγικότητας στην Πελοπόννησο είναι χαμηλότερο σε σύγκριση με το εθνικό (84%) και σημαντικά χαμηλότερο σε σύγκριση με το ποσοστό της ΕΕ (55%), κατέχοντας την έκτη θέση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών. Έχει μειωθεί κατά την περίοδο μετά το 2008 κατά 1,3%, που είναι μια μέτρια πτώση σε σύγκριση με τις άλλες περιφέρειες της χώρας.

Η Πελοπόννησος εμφανίζεται ως μια οικονομία προσανατολισμένη στις εξαγωγές, καθώς οι περιφερειακές εξαγωγές εμπορευμάτων ισούνται με το 42,8% του ΑΕΠ, κατέχοντας την πρώτη θέση μεταξύ των άλλων περιφερειών της χώρας και επίσης έχει αυξηθεί κατά 8,8% ετησίως, παρουσιάζοντας την πέμπτη καλύτερη απόδοση στη χώρα. Από την άλλη πλευρά, η Περιφέρεια έχει χαμηλή απόδοση στον Ευρωπαϊκό Πίνακα Αποτελεσμάτων για την περιφερειακή καινοτομία που ισούται με το 47% του μέσου όρου της ΕΕ, κατατάσσοντας τη 12η μεταξύ των ελληνικών περιφερειών. Η απόδοσή της μειώθηκε κατά την τελευταία δεκαετία κατά 0,1%, που είναι σχεδόν το πιο αδύναμο ρεκόρ μεταξύ των ελληνικών περιφερειών.

Καινοτομία, ανθρώπινο κεφάλαιο και δεξιότητες

Οι δαπάνες σε Έρευνα και Ανάπτυξη (Ε&Α) σε περιφερειακό επίπεδο αποτελούν δείκτη της ικανότητας της τοπικής επιστήμης και της παραγωγικής βάσης για καινοτομία, αλλά επίσης και ένα μέτρο της δέσμευσης του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα για ενίσχυση της καινοτομίας, των διαρθρωτικών προσαρμογών και της ανταγωνιστικότητας. Για την Περιφέρεια Πελοποννήσου οι δαπάνες που σχετίζονται με την Ε&Α είναι σημαντικά χαμηλές σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο (12^η θέση από τις 13 Περιφέρειες της χώρας). Αυτό αποδίδεται κυρίως στα χαμηλά νούμερα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης όπου έχει χαμηλή επίδοση σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο (11^η θέση) και την χαμηλή επίδοση του ιδιωτικού τομέα (9^η θέση).

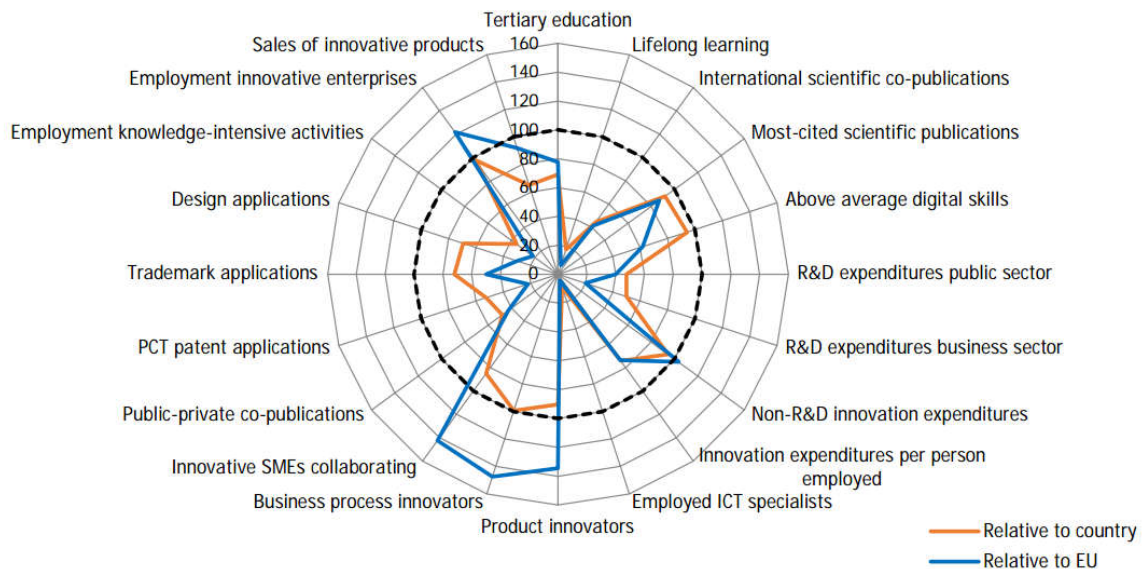
Παρόλο που ο ιδιωτικός και ο δημόσιος τομέας έχουν αυξήσει σημαντικά τις δαπάνες σε Ε&Α κατά την τελευταία δεκαετία (καταλαμβάνοντας την πρώτη και την τρίτη θέση αντίστοιχα), αυτό

δεν ισχύει για τον τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, ο οποίος παρουσίασε σημαντική πτώση, καταγράφοντας την ασθενέστερη επίδοση ανάμεσα στις 13 Περιφέρειες.

Όσον αφορά τις αιτήσεις για διπλώματα ευρεσιτεχνίας ανά εκατομμύριο κατοίκους, η Πελοπόννησος κατέχει την έκτη θέση στη χώρα, ενώ παρουσιάζει και την τρίτη υψηλότερη αύξηση κατά την περίοδο της κρίσης (2008-2015). Παρόλα αυτά η επίδοση αυτή παραμένει κάτω από τον εθνικό μέσο όρο, καταδεικνύοντας ένα σημαντικό κενό με τον πρωτοπόρο (Περιφέρεια Αττικής).

Σύμφωνα με το Regional Innovation Scoreboard 2021 η Περιφέρεια Πελοποννήσου χαρακτηρίζεται ως αναδυόμενα καινοτόμος+ Περιφέρεια. Οι επιδόσεις της στην καινοτομία (Regional Innovation Index) έχουν αυξηθεί κατά 22% με την πάροδο του χρόνου (από το 2014 έως το 2021). Το παρακάτω γράφημα παρουσιάζει τις σχετικές δυνάμεις και αδυναμίες της Περιφέρειας σε βασικούς τομείς σε σύγκριση με την Ελλάδα (πορτοκαλί γραμμή) και την Ευρωπαϊκή Ένωση (μπλε γραμμή). Στα δυνατά σημεία της Περιφέρειας φαίνονται η εφαρμογή καινοτομίας επιχειρηματικών διαδικασιών, η καινοτομία προϊόντων καθώς και συνεργασία μεταξύ καινοτόμων επιχειρήσεων ενώ στα αδύνατα σημεία διακρίνουμε τις χαμηλές επενδύσεις σε E&A και τους εργαζόμενους με δεξιότητες σε Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας.

Εικόνα 1 – Γράφημα με σχετικές δυνάμεις σε σχέση με την Ελλάδα και την ΕΕ

Σύμφωνα με την μελέτη του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης & Ηλεκτρονικού Περιεχομένου (ΕΚΤ) «Η ερευνητική δραστηριότητα των ελληνικών φορέων σε συγχρηματοδοτούμενα έργα Πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη» 2021-2022» (2023) προκύπτει ότι η Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι στις χαμηλές θέσεις των ελληνικών Περιφερειών όσον αφορά στις συμμετοχές σε

ερευνητικά έργα καθώς και στις δαπάνες για Ε&Α καταγράφοντας μεγαλύτερα μερίδια συμμετοχών σε σχέση με το εθνικό επίπεδο στην ομάδα «Τρόφιμα, βιοοικονομία, φυσικοί πόροι, γεωργία και περιβάλλον» του Πυλώνα 2 του Προγράμματος «Παγκόσμιες Προκλήσεις και Ευρωπαϊκή Βιομηχανική Ανταγωνιστικότητα». Τα στοιχεία αφορούν αποκλειστικά σε ενταγμένα έργα καθώς οι σχετικές προσκλήσεις είναι ανταγωνιστικές βάσει κριτηρίων αξιολόγησης.¹

Από το σύνολο των 1.716 ελληνικών συμμετοχών τη διετία 2021-2022, οι 1.009 συγκεντρώνονται στην Περιφέρεια της Αττικής, με ποσοστό που ανέρχεται στο 58,8%. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου κατατάσσεται στην 12^η θέση της σχετικής λίστας με οχτώ (8) συμμετοχές (0,5% επί του συνόλου). Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τις συμμετοχές των φορέων της Περιφέρειας Πελοποννήσου την περίοδο 2021-2022 και την αντίστοιχη χρηματοδότηση από την ΕΕ ανά πυλώνα του Προγράμματος.

Πίνακας 2 – Αριθμός συμμετοχών και χρηματοδότηση ΕΕ (εκατ. Ευρώ) στην Περιφέρεια Πελοποννήσου ανά Πυλώνα του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη» 2021-2022.

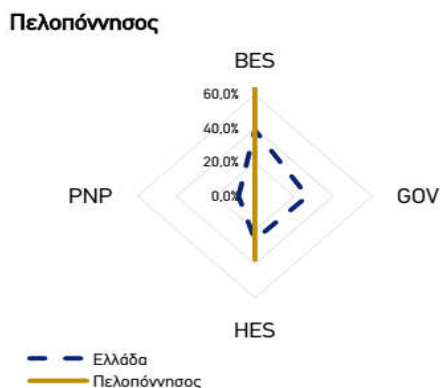
Περιφέρεια Πελοποννήσου	Αριθμός Συμμετοχών	Χρηματοδότηση ΕΕ (σε εκατ. ευρώ)
Πυλώνας I : Επιστήμη Αριστείας	1	0,14
Πυλώνας II : Παγκόσμιες Προκλήσεις και Ευρωπαϊκή Βιομηχανική Ανταγωνιστικότητα	5	1,10
Διεύρυνση της Συμμετοχής και Ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας	2	0,55
ΣΥΝΟΛΟ	8	1,79

Οι μοναδικοί φορείς που συμμετείχαν στις ανωτέρω προτάσεις ήταν πέντε (5) (1% των μοναδικών φορέων σε επίπεδο χώρας), αντλώντας 1,79 εκατ. ευρώ (χρηματοδότηση ΕΕ), μόλις το 0,3% σε επίπεδο χώρας.

Από τις οχτώ (8) συμμετοχές των φορέων της Περιφέρειας Πελοποννήσου οι πέντε (5) αφορούσαν τον τομέα δραστηριότητας των επιχειρήσεων (BES) και οι τρεις (3) τον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (HES) όπως φαίνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί.

¹ Τα στατιστικά στοιχεία της νέας εθνικής στατιστικής του ΕΚΤ επικεντρώνονται στην ερευνητική δραστηριότητα των ελληνικών φορέων σε έργα που χρηματοδοτούνται, δηλαδή τα έργα που έχουν αξιολογηθεί θετικά και έχουν προχωρήσει σε συμφωνίες επιχορήγησης. Τα στοιχεία της παρούσας έκδοσης αναφέρονται στο στάδιο 5 και αφορούν τις υπογραφείσες συμφωνίες επιχορήγησης

Εικόνα 2 - Μερίδιο (%) συμμετοχών των τεσσάρων τομέων Ε&Α στις συνολικές συμμετοχές της Περιφέρειας Πελοποννήσου (Πρόγραμμα "Ορίζοντας Ευρώπη" 2021-2022)²

Δεδομένου ότι τα περισσότερα ερευνητικά έργα αποτελούνται από συνεργατικά σχήματα με τη συμμετοχή περισσότερων του ενός φορέων αναπτύσσονται συνεργασίες και με φορείς του εξωτερικού. Τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι οι φορείς της Περιφέρειας Πελοποννήσου συνεργάζονται, πέραν των ελληνικών φορέων, με φορείς κυρίως από την Ισπανία, Ιταλία και τη Γερμανία.

Η μελέτη «Έρευνα, Ανάπτυξη & Καινοτομία στις Ελληνικές Περιφέρειες» του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου (ΕΚΤ), Έκδοση 2021, που αφορά στην περίοδο 2014-2020 για το Πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» παρέχει εξίσου σημαντικά στοιχεία για την Ε&Α στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Οι συνολικές δαπάνες σε Ε&Α (51,91 εκατ. ευρώ) ανήλθαν στο 0,63% του ΑΕΠ ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τη χώρα ήταν 1,27% του ΑΕΠ με το μεγαλύτερο ποσοστό να πραγματοποιείται από τον τομέα των επιχειρήσεων (49,3%) και ακολούθως από τον δημόσιο τομέα (33,6%) και τον τομέα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (15,7%).

Στο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» την περίοδο 2014-2020 η Περιφέρεια Πελοποννήσου είχε τριάντα οχτώ (38) συμμετοχές με συνολική κοινοτική χρηματοδότηση 6,8 εκατ. ευρώ. Τις περισσότερες συμμετοχές είχε ο τομέας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (16 συμμετοχές, 5,15 εκατ. ευρώ Κοινοτική Χρηματοδότηση) με τον τομέα των επιχειρήσεων να ακολουθεί με δεκαπέντε (15) συμμετοχές και 1,26 εκατ. ευρώ Κοινοτική Χρηματοδότηση.

Όσον αφορά την **επιχειρηματική καινοτομία για την** περίοδο 2016-2018 η μελέτη εμφανίζει ότι το 56,4% των επιχειρήσεων της Περιφέρειας εφαρμόζουν έναν τουλάχιστον τύπο καινοτομίας (60,3% ο Εθνικός δείκτης). Το 37,9% των επιχειρήσεων της Περιφέρειας εφαρμόζουν καινοτομία προϊόντος (ή υπηρεσίας) και το 54,5% εφαρμόζει καινοτομίες επιχειρηματικών διαδικασιών. Σε αυτό το διάστημα οι δαπάνες των επιχειρήσεων για καινοτομικές δραστηριότητες ανέρχονται στο 0,4 % του ΑΕΠ με τον Εθνικό Μέσο Όρο να είναι 1,4% του ΑΕΠ. Τέλος από την μελέτη

² Οι τομείς δραστηριοτήτων Ε&Α είναι οι ακόλουθοι : BES - τομέας επιχειρήσεων, GOV – δημόσιος τομέας, HES – τομέας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, PNP – τομέας ιδιωτικών μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων

προκύπτει ότι το 17,9% των επιχειρήσεων συνεργάζονται με τρίτο φορέα για την ανάπτυξη καινοτομιών (21,4% ο εθνικός Μέσος Όρος για την περίοδο 2016-2018.).

Η Περιφερειακή Εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Οι δημοσιευμένες μελέτες που λήφθηκαν υπόψη καθώς και η ανάλυση των στατιστικών δεδομένων ενισχύουν τα συμπεράσματα της μελέτης του ΟΟΣΑ όπως αυτά περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» 2021-2027 σχετικά με την αναγνώριση ευκαιριών σε τρεις βασικούς άξονες προκειμένου η Περιφέρεια Πελοποννήσου να ενισχύσει την οικονομική της ανάπτυξη και να βελτιώσει την απασχόληση μέσω της υλοποίησης των δράσεων που προγραμματίζεται να υποστηριχθούν από την υλοποίηση της Περιφερειακής Εξειδίκευσης της ΕΣΕΕ, με την χρηματοδότηση του Προγράμματος.

Οι άξονες αυτοί αποτελούν ταυτόχρονα και τη στόχευση της Περιφερειακής Εξειδίκευσης της ΕΣΕΕ και είναι :

Η ενίσχυση και διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης της περιφερειακής οικονομίας.

Η Πελοπόννησος ειδικεύεται στη γεωργία και στην ενέργεια και έχει μια σχετικά διαφοροποιημένη οικονομική βάση. Η περιοχή υστερεί σε καινοτόμες δραστηριότητες, δεν διαθέτει σημαντικές αλυσίδες αξίας και χαρακτηρίζεται από χαμηλούς περιφερειακούς πολλαπλασιαστές. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες της Περιφέρειας και οι προκλήσεις που συνδέονται με τη ενεργειακή μετάβαση στη Μεγαλόπολη, οι επενδύσεις προτεραιότητας στην Πελοπόννησο πρέπει να στοχεύουν στη διαφοροποίηση της περιφερειακής οικονομίας, τον εκσυγχρονισμό της και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας.

Συνεπώς, οι στοχευμένες παρεμβάσεις, που σχετίζονται με την Περιφερειακή Εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Πελοποννήσου θα πρέπει να ενισχύσουν δράσεις προκειμένου :

- ✓ Να αναπτυχθούν νέες μορφές τουρισμού (γαστρονομικός, αγροτουρισμός, τουρισμός υγείας, κρουαζιέρας, χειμερινός τουρισμός, τουρισμός εμπειρίας κ.λπ.) προκειμένου να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος και να συνδεθεί με την τοπική γεωργία, την διατροφή, την επιστημονική βάση, τον πολιτισμό και τις χειροτεχνίες.
- ✓ Να υποστηριχθεί ο μετασχηματισμός και η διαφοροποίηση του πρωτογενούς τομέα προς την κατεύθυνση των ποιοτικών και βιολογικών προϊόντων και την ανάπτυξη ενός νέου αγροδιατροφικού τομέα που εξάγει σε εξειδικευμένες και υψηλού εισοδήματος αγορές.
- ✓ Να αναπτυχθεί μία ισχυρή επιστημονική βάση (Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Κέντρα) που θα υποστηρίζει τους ισχυρούς οικονομικούς τομείς της Περιφέρειας προκειμένου να καταστούν καινοτόμοι και ανταγωνιστικοί και να προσελκύσουν ανθρώπινους πόρους με εξειδικευμένες δεξιότητες στην Περιφέρεια.
- ✓ Να υποστηριχθούν υφιστάμενοι βιομηχανικοί τομείς στους οποίους η Περιφέρεια έχει ήδη συγκριτικό πλεονέκτημα και εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό (επιμόρφωση – εξέλιξη ανθρώπινων πόρων) προκειμένου να εκσυγχρονίσουν την τεχνολογία

παραγωγής, να βελτιώσουν τα παραγόμενα προϊόντα/υπηρεσίες και να επιδιώξουν την είσοδο σε νέες εξαγωγικές αγορές.

Η επιδίωξη μίας περιφερειακής κοινωνίας προσανατολισμένης στην καινοτομία και την ένταση γνώσης

Συνολικά, η Πελοπόννησος αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά τη βελτίωση της καινοτόμου ικανότητας του παραγωγικού της τομέα. Το γεγονός ότι η απόδοση της Πελοποννήσου όσον αφορά τους δείκτες καινοτομίας μειώθηκε, οριακά, κατά την τελευταία δεκαετία, κυρίως λόγω της αντίστοιχης μείωσης του δείκτη στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, δείχνει ότι η περιοχή έχει σημαντικό περιθώριο βελτίωσης από πολλές απόψεις, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης για επενδύσεις σε E&A κυρίως από τον τομέα των επιχειρήσεων. Η πιο ενεργή συμμετοχή του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου στην εφαρμοσμένη και τοπικά επικεντρωμένη έρευνα μπορεί να αποτελέσει τη βάση για δραστηριότητες τοπικής καινοτομίας που βασίζονται στη γνώση. Αυτό αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την κάλυψη του κενού σε E&A, καθώς το παραγωγικό σύστημα της Πελοποννήσου υστερεί σε σχέση με τις ικανότητες καινοτομίας σε σύγκριση με τις άλλες ελληνικές περιφέρειες. Η Πελοπόννησος πρέπει να ξεκινήσει μια διαδικασία ανάκαμψης και ανάπτυξης που θα είναι πιο εστιασμένη στη γνώση από ό, τι στο παρελθόν.

Συνεπώς, οι στοχευμένες παρεμβάσεις, που σχετίζονται με την Περιφερειακή Εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Πελοποννήσου θα πρέπει να υποστηρίξουν δράσεις προκειμένου :

- ✓ Να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των βασικών φορέων του περιφερειακού οικοσυστήματος καινοτομίας. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου θα πρέπει να χτίσει στην υφιστάμενη εμπειρία και διοικητική ικανότητα της διοίκησης, του Πανεπιστημίου, του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας, του δημοσίου και κυρίως των επιχειρήσεων προκειμένου να επιτευχθούν καλύτερες συνεργασίες στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο.
- ✓ Να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ επιστημονικής κοινότητας και επιχειρήσεων της Περιφέρειας, για την καλύτερη αξιοποίηση των ενισχύσεων για βιομηχανική έρευνα και καινοτομία.

Η βελτίωση των επιδόσεων των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ

Για την ενίσχυση της συνολικής απόδοσης και του αντίκτυπου των Διαρθρωτικών Ταμείων της ΕΕ στην Πελοπόννησο, οι παρεμβάσεις θα πρέπει να υποστηρίξουν δράσεις για:

- ✓ Την ενίσχυση του περιφερειακού και τοπικού συστήματος για την εφαρμογή του Προγράμματος «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» 2021-2027 και την κινητοποίηση των φορέων προκειμένου να εκμεταλλευτούν τους πόρους του προγράμματος που σχετίζονται με την Περιφερειακή Εξειδίκευση της ΕΣΕΕ,
- ✓ Την παραγωγή υψηλής ποιότητας προϊόντων / υπηρεσιών, την ανάπτυξη μίας ισχυρής επιστημονικής βάσης και την ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων σε τομείς ΤΠΕ,

αγροδιατροφής και αγροτεχνολογίας καθώς επίσης και την ανάπτυξη συνεργατικών σχημάτων και επιχειρήσεων με έμφαση στις εξαγωγές.

- ✓ Εξειδικευμένες παρεμβάσεις σε τομείς αιχμής της Περιφέρειας που θα χρηματοδοτούνται κατά προτεραιότητα από το Περιφερειακό Πρόγραμμα και δεν θα υπάρχουν κατά το δυνατόν επικαλύψεις με τα Εθνικά Προγράμματα.

Σε αυτή τη βάση επικαιροποιήθηκε η Περιφερειακή Εξειδίκευση της ΕΣΕΕ για την περίοδο 2021-2027 στους τομείς που παρουσιάστηκαν στην εισαγωγή του παρόντος με τους τομείς :

- ✓ Αγροδιατροφική Αλυσίδα,
- ✓ Τουρισμός – Πολιτισμός και Δημιουργική Βιομηχανία
- ✓ Υλικά, κατασκευές & Βιομηχανία

να αποτελούν τους βασικούς τομείς εξειδίκευσης της Περιφέρειας και συμπληρωματικά τους οριζόντιους υποστηρικτικούς τομείς για την περίοδο 2021-2027 που είναι :

- ✓ Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας
- ✓ Ενέργεια
- ✓ Περιβάλλον
- ✓ Μεταφορές
- ✓ Εφοδιαστική Αλυσίδα

Επιπλέον πέραν της επικαιροποίησης της Περιφερειακής Εξειδίκευσης της ΕΣΕΕ η ΕΥΔ του Προγράμματος «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» ανέλαβε την αρμοδιότητα του Περιφερειακού Οργάνου για τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (Απόφαση Περιφερειάρχη Α.Π. 422120/16.12.2021) προκειμένου να συντονιστεί καλύτερα η Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης καθώς και να υλοποιηθεί η Περιφερειακή Εξειδίκευση της ΕΣΕΕ, μεγιστοποιώντας τα οφέλη από τις δυνατότητες χρηματοδότησης που προσφέρει το Πρόγραμμα «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» 2021-2027.

Πρόγραμμα «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» 2021-2027 και Έξυπνη Εξειδίκευση

Το Πρόγραμμα «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» 2021-2027 εγκρίθηκε με την αρ. C(2022) 6513 final / 05.09.2022 Εκτελεστική Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στο σχεδιασμό του προγράμματος έχουν ληφθεί υπόψη οι ανωτέρω μελέτες καθώς και η μελέτη για την επικαιροποίηση της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (Περιφερειακή Εξειδίκευση). Το Πρόγραμμα «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» 2021-2027 μέσω του Στόχου Πολιτικής 1 **«Μια Ευρώπη πιο ανταγωνιστική και πιο έξυπνη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού και της περιφερειακής συνδεσιμότητας ΤΠΕ»** και συγκεκριμένα μέσω των Ειδικών Στόχων 1.i³ και 1.iii⁴ χρηματοδοτεί πράξεις που συνάδουν με την Περιφερειακή Εξειδίκευση της ΕΣΕΕ.

---

³ Μόνο οι πράξεις που αντιστοιχούν στους ειδικούς στόχους 1.i και 1.iv πρέπει να συνάδουν με την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (Αρ. 73 Κανονισμού Κοινών Διατάξεων 1060/20)

⁴ Όσον αφορά στον ΕΣ 1.iii και την ευθυγράμμιση με την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης ισχύουν τα αναφερόμενα στα κείμενα των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027.

Ειδικός Στόχος 1.ι «Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών»

Με βάση τα ανωτέρω το πρόγραμμα θέτει ως προτεραιότητα τη βελτίωση / αναβάθμιση της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης σε διαδικασίες και συμμετοχές μεγαλύτερου αριθμού συντελεστών του οικοσυστήματος καινοτομίας και επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας, με αξιοποίηση υφιστάμενων και δημιουργίας νέων υποδομών. Απώτερος στόχος αποτελεί η εξειδίκευση της περιφερειακής διάστασης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευση (ΕΣΕΕ) αλλά και η τροφοδότηση της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης που πραγματοποιείται σε εθνικό επίπεδο με νέες καινοτόμες ιδέες.

Ισχυρή προϋπόθεση για την ανάπτυξη και υλοποίηση της ΠΣΕΕ Πελοποννήσου είναι η ενεργή συμμετοχή των επιχειρήσεων για τον εντοπισμό προτεραιοτήτων που ανταποκρίνονται στα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και τις ανάγκες της διεθνούς αγοράς. Η δέσμευση των επιχειρήσεων είναι η επένδυση σε τομείς Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ) και η δημιουργία πυρήνων ζήτησης και εφαρμογής νέων τεχνολογιών, που θα αυξήσουν την καινοτομία σε προϊόντα και υπηρεσίες. Μέσω αυτών των επενδύσεων και του ηγετικού τους ρόλου, οι επιχειρήσεις θα ενισχύσουν αποφασιστικά την εξωστρέφεια, την ανταγωνιστικότητα και την διαφοροποίησή τους, με σημαντικό θετικό αντίκτυπο στο εμπορικό ισοζύγιο και το ΑΕΠ.

Στο πλαίσιο αυτό, η δέσμευση των ερευνητικών ιδρυμάτων και επιστημόνων θα πρέπει να είναι η συνεργασία τους σε διατομεακό επίπεδο και η συμβολή τους στην ανάπτυξη εφαρμοσίμων, βιομηχανικά εκμεταλλεύσιμων τεχνολογιών αιχμής που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των επιχειρήσεων της περιφέρειας και να ενισχύουν την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων τους.

Βασικό ζητούμενο είναι η ανάπτυξη μορφών ουσιαστικής συνεργασίας των επιχειρήσεων μεταξύ τους και με την ακαδημαϊκή κοινότητα, με στόχο τη δημιουργία κρίσιμης μάζας, που θα ενισχύει την τεχνολογική βάση και τη διεθνή παρουσία. Κύριος μοχλός είναι η από κοινού ερευνητική δραστηριότητα των επιχειρήσεων και της ακαδημαϊκής – ερευνητικής κοινότητας για την ανάπτυξη τεχνολογικών λύσεων που συνδέονται με συγκεκριμένες εφαρμογές και δημιουργούν σαφές ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Οι κατηγορίες δράσεων που προβλέπονται στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 1.ι είναι οι κάτωθι :

- Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και για τη συνεργασία τους με ερευνητικούς/ ακαδημαϊκούς φορείς,
- Εκσυγχρονισμός/ αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημιακών εργαστηρίων έρευνας & ανάπτυξης με στόχο τη συγκράτηση του υπάρχοντος και προσέλκυση νέου ερευνητικού ανθρώπινου δυναμικού στην Περιφέρεια,
- Δράσεις στήριξης/ προώθησης διεθνών ερευνητικών συνεργασιών μέσω της ενίσχυσης του θεσμού του Περιφερειακού Μηχανισμού Υποστήριξης Καινοτομίας με την σύμπραξη του Ερευνητικού και Επιχειρηματικού Ιστού της Περιφέρειας (Innovation Office).

Ειδικός Στόχος 1.iii «Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων»

Μέσα από τον Ειδικό Στόχο 1.iii επιδιώκεται η συνεχής προσαρμογή των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου στις νέες συνθήκες επιχειρηματικότητας, παραγωγής και ανταγωνιστικότητας που διαμορφώνονται σε διεθνές επίπεδο, όπως και η ενθάρρυνση και στήριξη της νεοφυούς επιχειρηματικότητας. Θα αντιμετωπιστούν βασικά θέματα που εμποδίζουν την παραγωγικότητα και την εξωστρέφεια των επιχειρήσεων, αφενός προωθώντας νέα επιχειρηματικά και οργανωτικά πρότυπα και συνεργασίες που δημιουργούν κρίσιμα μεγέθη και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και αφετέρου αναπτύσσοντας μηχανισμούς που συντονίζουν την πρόσβαση των επιχειρήσεων της Πελοποννήσου στις διεθνείς αγορές.

Θα υποστηριχθεί, επίσης, ο μετασχηματισμός των επιχειρήσεων προς περισσότερο βιώσιμα και αποδοτικά ως προς τους πόρους επιχειρηματικά μοντέλα, που αφενός συντελεί στην προστασία του περιβάλλοντος και δημιουργεί σημαντική εξοικονόμηση κόστους και αφετέρου, μπορεί να δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας και να εξασφαλίζει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και λόγω της θετικής εικόνας που προβάλλεται προς τους καταναλωτές.

Οι δράσεις εστιάζουν στην ενίσχυση παραγωγικών δραστηριοτήτων, για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης σε τομείς αιχμής που προκύπτουν από τη διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Πελοποννήσου, με γνώμονα και την άμβλυση των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί σε συνεργασίες που παρουσιάζουν ολοκληρωμένα σχέδια εξαγωγικής δραστηριότητας καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών και δημιουργούν παράλληλα νέες θέσεις εργασίας. Θα προωθηθούν, επίσης, σχήματα συνεργασιών ανάμεσα σε νεοφυείς και καθιερωμένες επιχειρήσεις, που εκμεταλλεύονται το γεγονός ότι οι νεοφυείς επιχειρήσεις μπορούν να αξιοποιούν τις νέες απαιτήσεις της αγοράς και να σχεδιάζουν νέα καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, και ότι η συνεργασία μπορεί να διαχειριστεί την κλιμάκωση των απαιτούμενων εργασιών για μαζική παραγωγή και διάθεση των προϊόντων και υπηρεσιών. Βασική επιδίωξη είναι η αύξηση του μεγέθους των επιχειρηματικών σχημάτων που ενισχύουν την εξωστρέφεια και την ανταγωνιστικότητα. Οι δράσεις θα συμβάλουν στην ανάπτυξη επιχειρηματικών συνεργασιών με στόχο τη δημιουργία κρίσιμης μάζας, που θα ενισχύσει τη διεθνή παρουσία των επιχειρήσεων της Περιφέρειας.

Οι κατηγορίες δράσεων που προβλέπονται στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου είναι οι κάτωθι :

- Αναβάθμιση επιχειρηματικής λειτουργίας και σχέδια προσαρμογής για την υιοθέτηση καινοτόμων ή πιο φιλικών προς το περιβάλλον σχεδίων ανάπτυξης της παραγωγής με εξαγωγικό προσανατολισμό,
- Ενίσχυση της διεθνοποίησης και ανάπτυξης των επιχειρήσεων σε νέες διεθνείς αγορές και της συμμετοχής τους (ή αναβάθμισης της θέσης τους) σε διεθνείς και ευρωπαϊκές αλυσίδες αξίας,

- Προώθηση εξαγωγών κατά προτεραιότητα σε στρατηγικούς τομείς της Εθνικής RIS, με την ενίσχυση δράσεων υιοθέτησης καινοτόμων παραγωγικών διαδικασιών και διαδικασιών μάρκετινγκ, πιστοποίησης εφαρμογής σημάτων και συστημάτων κ.λπ.
- Δράσεις ενίσχυσης παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή / εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών),
- Υποστήριξη επιχειρηματικών / εμπορικών σχεδίων εκμετάλλευσης καινοτομιών από νεοφυείς και υφιστάμενες επιχειρήσεις μέσω της συμμετοχής τους σε εκκολαπτήρια και δίκτυα στήριξης.

Σημειώνεται πως τουλάχιστον 65% των παραπάνω δράσεων θα αφορούν στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Εξειδίκευσης της ΕΣΕΕ με βάση τα προβλεπόμενα στο Πρόγραμμα «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» 2021-2027.

Επισημαίνεται, ότι το Πρόγραμμα Πελοπόννησος 2021-2027 θα χρηματοδοτήσει τοπικού χαρακτήρα υποδομές που δεν συμπεριλαμβάνονται στο σχετικό Πολυετές Σχέδιο, καθώς και στοχευμένες ενισχύσεις ΜΜΕ που θα εξυπηρετούν την Περιφερειακή Εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση και των οποίων η ανάγκη ενίσχυσης προκύπτει από την εφαρμογή της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης σε περιφερειακό επίπεδο.

Η Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

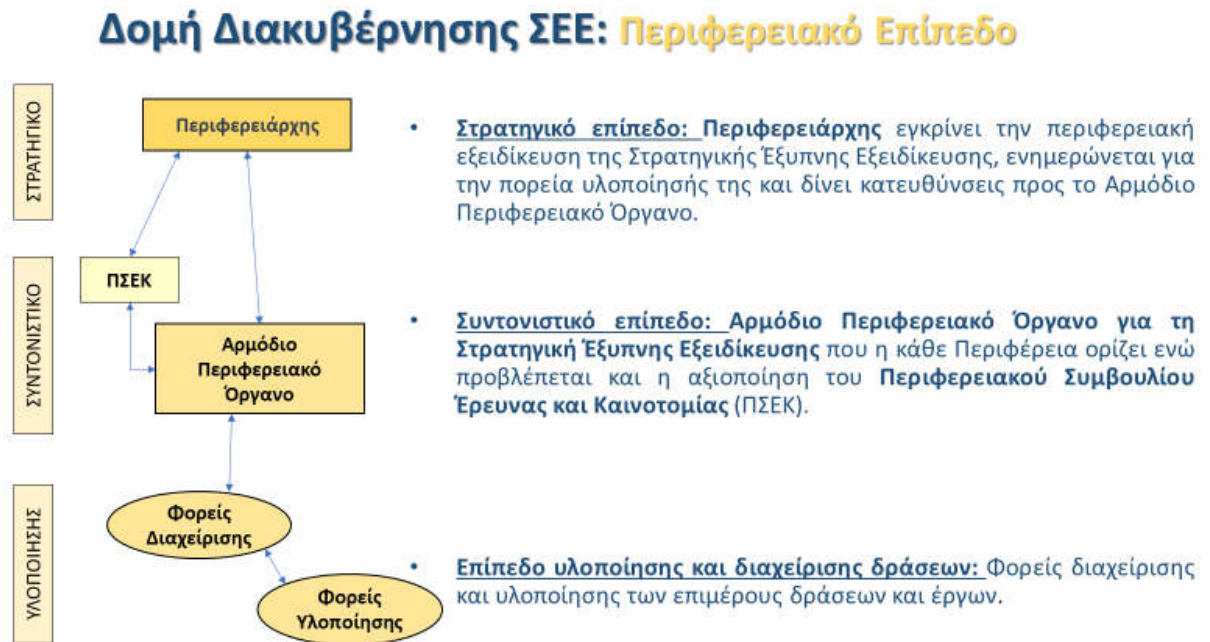
Εκ των ανωτέρω αναδεικνύεται η εξαιρετική σημασία της αποτελεσματικής διενέργειας της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Η Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης είναι μια «**εκ των κάτω προς τα πάνω**» διαδικασία εντοπισμού και εξειδίκευσης των στρατηγικών περιοχών στις οποίες επικεντρώνονται οι επενδύσεις στην καινοτομία. Είναι μια συνεχής διαδικασία, ενεργή σε όλα τα στάδια της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης: τη διαμορφώνει, την ανατροφοδοτεί, την τροποποιεί, την εμπλουτίζει.

Στόχος της ΔΕΑ είναι να εντοπίσει και να αναδείξει τις προτεραιότητες μεταξύ κρίσιμων δραστηριοτήτων που συνδέουν την έρευνα και την καινοτομία με την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική ευημερία, αξιοποιώντας τις ιδιαιτερότητες και δυνατότητες της χώρας αλλά και της κάθε Περιφέρειας. **Τα δε αποτελέσματά της αποτελούν άμεση εισροή για την εξειδίκευση των δράσεων στο πλαίσιο των ειδικών στόχων 1i, 1iii (των σχετικών με την έξυπνη εξειδίκευση) και 1iv. Στη συνέχεια αφού εξειδικευθούν οι σχετικές δράσεις θα ακολουθήσει η εξειδίκευση και η δημοσίευση των σχετικών προσκλήσεων χρηματοδότησης.**

Αρμόδιο όργανο για την διενέργεια της ΔΕΑ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» ενώ με την Απόφαση Περιφερειάρχη Α.Π 37390/26.10.22 – ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 1028 – 03.11.2022) έχει συσταθεί το Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ).

Στην εικόνα που ακολουθεί παρουσιάζεται η δομή διακυβέρνησης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης σε Περιφερειακό Επίπεδο σύμφωνα με την Εγκεκριμένη Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Εικόνα 3 – Δομή Διακυβέρνησης της ΣΕΕ σε Περιφερειακό Επίπεδο

Χαρακτηριστικά της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης⁵

Η Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης είναι :

- Δυναμική και συνεχής, μέρος του κύκλου σχεδιασμού, υλοποίησης και αξιολόγησης της ΕΣΕΕ,
- Συστηματοποιημένη και τεκμηριωμένη, με δομή, ρόλους και διαδικασίες,
- Συμμετοχική «από κάτω προς τα πάνω» διαδικασία, με επαρκή και ισότιμη εκπροσώπηση των φορέων της τετραπλής έλικας⁶,
- Με την απαιτούμενη ανάλυση των τομέων προτεραιότητας (δηλαδή επαρκή βαθμό λεπτομέρειας),
- Εστιασμένη (και) στην ανάδειξη νέων / αναδυόμενων δραστηριοτήτων,
- Ολοκληρωμένη, αναδεικνύοντας και τις προτεραιότητες στο πεδίο των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και την προοπτική διαπεριφερειακών και διεθνών συνεργασιών.

Η ΔΕΑ και ο μηχανισμός εφαρμογής της θα πρέπει να διασφαλίζουν την ισότιμη και επαρκή εκπροσώπηση όλων των παραγόντων (φορείς τετραπλής έλικας), οι οποίοι εμπλέκονται στην

⁵ Βάσει της Αρ. Πρωτ. 31509/04.04.2023 Εγκυκλίου του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ με θέμα «Γενικές Κατευθύνσεις για την υλοποίηση της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης»

⁶ Φορείς τετραπλής έλικας : Επιχειρήσεις, Φορείς παροχής γνώσης (πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα), Αρμόδιοι φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα, Φορείς της κοινωνίας των πολιτών

επικαιροποίηση και την περαιτέρω εξειδίκευση των τομέων προτεραιότητας της ΕΣΕΕ και τον εντοπισμό των εστιών ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Η ΔΕΑ σε εθνικό επίπεδο έχει εξειδικευθεί σε οκτώ τομείς προτεραιότητας σε 2^ο και 3^ο επίπεδο (περιοχές παρέμβασης και προτεραιότητες αντίστοιχα). Μπορείτε να δείτε του σχετικούς τομείς στον σχετικό [σύνδεσμο](#).

Στόχος της Περιφέρειας Πελοποννήσου μέσω της ΔΕΑ είναι να προχωρήσει – πάντα στο πλαίσιο των 8 τομέων προτεραιότητας – στον προσδιορισμό των δικών της περιοχών παρέμβασης και προτεραιοτήτων (2^ο και 3^ο επίπεδο αντίστοιχα). Τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από τη διενέργεια της ΔΕΑ σε περιφερειακό επίπεδο μπορεί να εμπίπτουν στις περιοχές παρέμβασης και τις προτεραιότητες που έχουν ήδη αναδειχθεί σε εθνικό επίπεδο ή να καταλήγουν σε νέες περιοχές παρέμβασης ή/και προτεραιότητες.

Μεθοδολογία Διενέργειας ΔΕΑ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου για την περίοδο 2021-2027

Η ΕΥΔ του Προγράμματος «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ», ως Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο έχει την αρμοδιότητα διεξαγωγής της ΔΕΑ υποστηριζόμενη από εξειδικευμένο Σύμβουλο. Στο πλαίσιο αυτό έχει σχεδιαστεί πλάνο ενεργειών το οποίο περιλαμβάνει :

- Καταγραφή και αποτύπωση φορέων E & A της Περιφέρειας Πελοποννήσου,
- Συγκέντρωση, μελέτη και παρουσίαση καλών πρακτικών, που σχετίζονται με έργα E&A στους τομείς της RIS3,
- Ενημέρωση ΠΣΕΚ για τις προγραμματιζόμενες ενέργειες Επιχειρηματικής Ανακάλυψης,
- Κατάρτιση και παρουσίαση του σχεδιασμού ΔΕΑ στο ΠΣΕΚ,
- Επικύρωση τρόπου διεξαγωγής ΔΕΑ,
- Δημιουργία πλατφόρμας, εντός του νέου site της ΕΥΔ του προγράμματος «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» με συγκέντρωση της απαραίτητης πληροφορίας σχετικά με την Περιφερειακή Εξειδίκευση της ΕΣΕΕ (ΠΕ-ΕΣΕΕ) καθώς και τις ενέργειες ΔΕΑ και τα αποτελέσματα αυτής,
- Δημιουργία on line ερωτηματολογίου για την καταγραφή αναγκών/προβλημάτων των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου, οι οποίες δύναται να αντιμετωπιστούν μέσω δράσεων Έρευνας και Ανάπτυξης,
- Διεξαγωγή ημερίδων έναρξης ΔΕΑ – «Ημέρες Καινοτομίας Περιφέρειας Πελοποννήσου»,
- Αξιολόγηση των τομέων προτεραιότητας της ΠΕ – ΕΣΕΕ με βάση συγκεκριμένα κριτήρια εξειδίκευσης,
- Αξιολόγηση αποτελεσμάτων ερωτηματολογίων – συνεντεύξεων και παρουσίαση τους στο ΠΣΕΚ,
- Διοργάνωση Θεματικών Εργαστηρίων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ανά τομέα προτεραιότητας) με τη συμμετοχή εκπροσώπων της τετραπλής έλικας,
- Συγκέντρωση και αποτύπωση προτάσεων διαβούλευσης – συμπερασμάτων ΔΕΑ,
- Παρουσίαση αποτελεσμάτων ΔΕΑ στο ΠΣΕΚ και τον Περιφερειάρχη Πελοποννήσου – πρόταση αναθεώρησης ΠΕ – ΕΣΕΕ (εφόσον απαιτηθεί από τα αποτελέσματα της ΔΕΑ),
- Εξειδίκευση δράσεων – σχεδιασμός προσκλήσεων,

- Δημοσίευση προσκλήσεων χρηματοδότησης στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» 2021-2027,
- Αξιολόγηση διαδικασίας – ανατροφοδότηση,

Η Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης είναι μία συνεχής διαδικασία η οποία ακολουθεί των παρακάτω κύκλο :

Διοργάνωση Θεματικών Εργαστηρίων Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Για την πραγματοποίηση της ΔΕΑ, θα ακολουθηθεί η μέθοδος που ανέπτυξε το Ινστιτούτο Μελλοντικών Τεχνολογικών Μελετών (Institute for Prospective Technological Studies – IPTS) του Κοινού Κέντρου Ερευνών (Joint Research Centre – JRC).

Η μέθοδος που στοχεύει στη διαμόρφωση καινοτόμων σχεδίων σε κλάδους προτεραιότητας της Περιφέρειας στηρίζεται στη δημιουργία κατάλληλα οργανωμένων θεματικών εργαστηρίων, με κάθε εργαστήριο να περιλαμβάνει συνεδρίες της ολομέλειας και παράλληλες συνεδρίες.

Σημαντική εισροή για τη διαμόρφωση των εργαστηρίων θα αποτελέσουν και τα αποτελέσματα της έρευνας μέσω του on-line ερωτηματολογίου προς τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την καταγραφή των αναγκών/προβλημάτων τους τα οποία δύναται να επιλυθούν μέσω δράσεων Έρευνας και Ανάπτυξης.

Πιο συγκεκριμένα, κάθε θεματικό εργαστήριο θα περιλαμβάνει :

1. **Αρχική συνεδρίαση σε ολομέλεια** και παρουσιάσεις από εμπειρογνώμονες για την απόκτηση ενός κοινού γνωστικού υπόβαθρου από όλους τους συμμετέχοντες στα επιμέρους θέματα που θα απασχολήσουν τη συνάντηση.
2. **Παράλληλες συνεδριάσεις**, μία για κάθε ένα από τα επιμέρους θέματα που θα συζητηθούν. Κάθε μία παράλληλη συνεδρίαση περιλαμβάνει α) μία εισαγωγική παρουσίαση από εμπειρογνώμονα και β) αλληλεπιδραστική ομαδική εργασία πάνω σε καινοτόμες ιδέες. Η όλη διαδικασία συντονίζεται από έναν συντονιστή/ μεσολαβητή (moderator). Τα κύρια σημεία, τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της συζήτησης καταγράφονται από έναν εισηγητή (rapporteur).

3. **Τελική συνεδρίαση σε ολομέλεια**, στην οποία παρουσιάζονται από τους εισηγητές τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα των παράλληλων συνεδριάσεων.

Συνοπτικά, τα βήματα που ακολουθούνται κατά την αλληλεπιδραστική ομαδική εργασία στις παράλληλες συνεδριάσεις είναι τα εξής:

Βήμα 1 : Γέννηση των ιδεών

Μετά την εισαγωγική παρουσίαση από τον εμπειρογνώμονα, κάθε ένας συμμετέχων καταγράφει την ιδέα του σε ειδικό έντυπο. Στο έντυπο αυτό περιλαμβάνονται τα ακόλουθα πεδία:

- Προφίλ συμμετέχοντα.
- Περιγραφή της καινοτόμου ιδέας.
- Εξωτερική γνώση / εμπειρογνωμοσύνη που απαιτείται.

Βήμα 2 : Παρουσίαση των ιδεών

Στη συνέχεια κάθε μία ιδέα παρουσιάζεται σε όλη την ομάδα και ακολουθεί σύντομη συζήτηση. Κατά τη διάρκεια της παρουσίασης μιας καινοτόμου ιδέας, κάθε ένας από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες καταγράφει την ιδέα αυτή σε ειδικό έντυπο στο οποίο σημειώνει αν η ιδέα είναι α) συμπληρωματική με τη δική του ιδέα, β) σχετική με τη δική του ιδέα, γ) σχετική με το σύνολο των δεξιοτήτων του.

Βήμα 3 : Δημιουργία συνεργασιών (υποομάδων εργασίας) γύρω από κάθε μία ιδέα

- Κάθε ένας συμμετέχων προσδιορίζει και βαθμολογεί (από 1 έως 3) τις τρεις ιδέες που προτιμά περισσότερο με κριτήριο τη μελλοντική συμμετοχή του σε ένα σχήμα συνεργασίας για την υλοποίηση της ιδέας. Ακολουθεί ο αποκλεισμός των ιδεών που δεν συγκέντρωσαν την προτίμηση 2 τουλάχιστον συμμετεχόντων και η ομαδοποίηση (συγχώνευση) συναφών ιδεών.
- Με βάση τα αποτελέσματα της ανωτέρω βαθμολόγησης (που εκφράζουν τις προτιμήσεις των συμμετεχόντων) διαμορφώνονται υποομάδες εργασίας (2-4 άτομα) γύρω από κάθε ιδέα.

Βήμα 4 : Ανάπτυξη ιδεών

Οι υποομάδες εργασίας που διαμορφώθηκαν στο Βήμα 3 συζητούν πάνω στην αντίστοιχη ιδέα και συμπληρώνουν ειδικό έντυπο με τα παρακάτω πεδία :

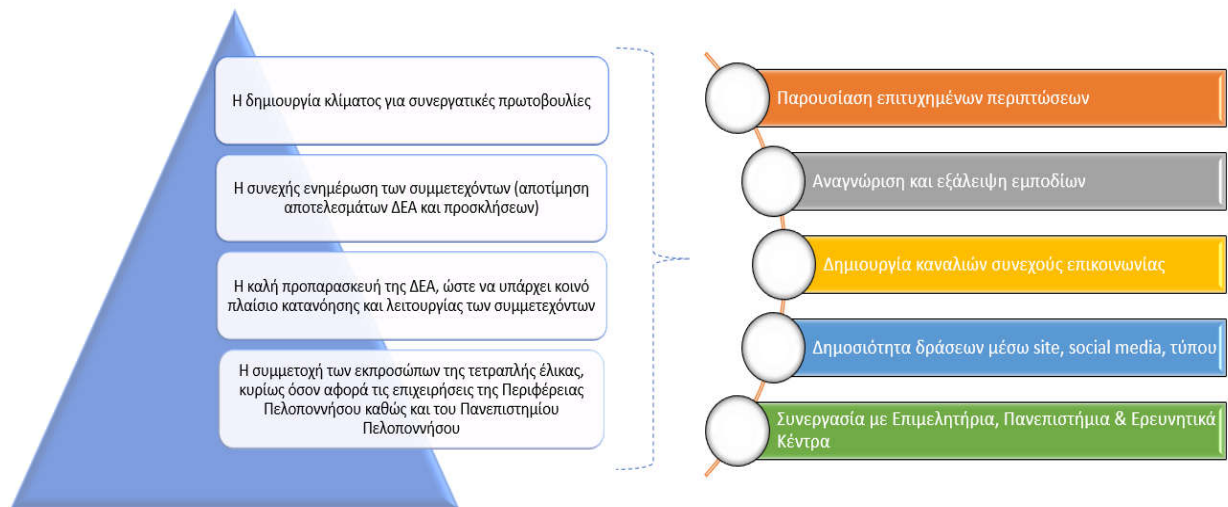
- Σύντομη περιγραφή της ιδέας.
- Συμβολή των διαφόρων εταίρων.
- Αρχικές εκτιμήσεις σχετικές με το πλαίσιο εφαρμογής: νομικά θέματα, ανάγκες σε ανθρώπινο δυναμικό (π.χ. δεξιότητες, εκπαίδευση) κλπ.
- Αρχικές εκτιμήσεις οικονομικών στοιχείων.
- Προσδιορισμός των επόμενων βημάτων.

Κρίσιμοι Παράγοντες Επιτυχίας ΔΕΑ

Η ενεργή συμμετοχή του συνόλου των φορέων της τετραπλής έλικας είναι ο βασικός παράγοντας επιτυχίας της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης.

Στην εικόνα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κρίσιμοι παράγοντες για την επιτυχία της ΔΕΑ σύμφωνα με τον σχεδιασμό της ΕΥΔ του Προγράμματος «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» καθώς και οι ενέργειες που θα συμβάλουν στην επίτευξή τους.

Εικόνα 4 – Κρίσιμοι παράγοντες επιτυχίας ΔΕΑ και τρόποι ενέργειες για την επίτευξή τους

Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την Περιφερειακή Εξειδίκευση της ΕΣΕΕ μπορείτε να επισκεφτείτε το νέο site της ΕΥΔ του Προγράμματος «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ» (<https://eydpelop2127.gr/>).

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Πελοπόννησος».
Αλεξάνδρου Σούτσου 35

Τ.Κ. 22132 Τρίπολη, Ελλάδα
(+30) 2713 601 300
(+30) 2710 234 711
info@eydpelop.gr